

ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Реалізація стратегічно важливого завдання модернізації національної економіки не можлива без залучення значних обсягів інвестиційних ресурсів. За оцінками експертів, для забезпечення сталого зростання впродовж наступних двох десятиліть економіці України потрібно залучити не менше 200 млрд. дол. інвестицій [1]. Вони справляють комплексний вплив на соціально-економічний розвиток країни, оскільки стимулюють структурну перебудову господарського комплексу, підвищення конкурентоспроможності підприємств, нарощування доходів держави та, водночас, сприяють зростанню доходів населення і рівня суспільного добробуту загалом. Втім, підвищення інвестиційної активності вітчизняних підприємств потребує проведення виваженої державної політики у цій сфері тому, що інвестиційна сфера не здатна ефективно розвиватися за рахунок саморегулюючих механізмів. Одним із найважливіших аспектів формування сприятливого інвестиційного середовища є розробка ефективного механізму державного стимулювання інвестицій.

У світовій практиці відповідно до масштабів і форм державної активності прийнято виділяти наступні стратегії державного стимулювання інвестиційної діяльності:

- стратегія активного втручання, базована на принципі визначальної ролі держави у стимулюванні інвестицій. Інвестиційна діяльність визнається одним із головних каталізаторів економічного зростання, а держава відіграє провідну роль у визначенні масштабів, термінів та пріоритетів інвестування. Зважаючи на це, держава не обмежується створення сприятливого інвестиційного клімату, але бере активну участь в інвестиційному процесі через владні інституції.

Стратегія активного втручання передбачає існування широкого спектру прямих та непрямих стимуляційних інструментів для активізації інвестицій: податкових пільг та преференцій; бюджетного і позабюджетного фінансування пріоритетних галузей економіки; стимулювання через механізм державного замовлення; повне та часткове фінансування реалізації інвестиційних проектів на рівні регіонів

тощо.

Важливою передумовою ефективності стратегії активного втручання є забезпечення конкурентного середовища при розміщенні державних замовлень; відбір інвестиційних проектів, що реалізуються за державний кошт на умовах відкритого конкурсу; концентрація уваги на втіленні найбільш пріоритетних для держави інвестиційних проектів; побудова системи ефективного контролю за результатами реалізації інвестиційних програм. В іншому разі, використання стратегії активного буде ідентифікуватися з марним витрачанням обмежених бюджетних коштів, лобізмом та корупцією при відборі інвестиційних проектів, відсутністю суттєвих зрушень у питанні залучення інвестицій в економіку;

- стратегія опосередкованого регулювання інвестиційної діяльності, яка передбачає непряму участь держави в інвестиційному розвитку, значно менший ступінь централізації управління інвестиційними процесами, ніж у стратегії активного втручання. З метою активізації інвестиційної діяльності формується сприятливе правове та інституційне середовище, а фінансовий інструментарій стимулювання інвестицій обмежується впровадженням податкових пільг та інших важелів непрямої підтримки, натомість масштаби прямого державного фінансування інвестиційних проектів обмежені.

Найбільш поширеними формами державного фінансового стимулювання інвестиційної діяльності за стратегією непрямого регулювання є пільги із сплати податків та зборів; кредитування інвестиційних проектів за рахунок коштів бюджетів та цільових фондів; стимулюючу амортизаційну політику; лізинг та концесію; роздержавлення і приватизацію тощо. Певною мірою, до заходів непрямого стимулювання інвестицій можна також віднести політику регулювання облікової ставки Національного банку України, що впливає на рівень доступності кредитних ресурсів для економіки.

Оцінюючи перспективи використання наведених стратегій для активізації інвестиційної діяльності в Україні, вважаємо, що зважаючи на вітчизняні реалії саме непряме стимулювання інвестицій здатне забезпечити суттєве покращення ситуації щодо інвестування національної економіки. Законом України «Про інвестицій діяльність» [2, ст. 12-1] визначено такі форми державної підтримки інвестиційних проектів за рахунок бюджетних коштів: фінансування та співфінансування інвестиційних проектів; надання державних і місцевих гарантій для виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта

господарювання; кредитування за рахунок коштів бюджету; повну або часткову компенсацію відсотків за кредитами. Проте, активне втручання держави в інвестиційні процеси не зовсім виправдане. З одного боку, в умовах обмеженості бюджетних ресурсів й високої суспільної затребуваності збільшення видатків соціального характеру держава не має змоги направляти на підтримку інвестиційної діяльності значні обсяги фінансових ресурсів. З іншого боку, в умовах відсутності передумов для об'єктивного та неупередженого розподілу виділених коштів на реалізацію інвестиційних проектів (реальної боротьби з корупцією, протидії лобізму тощо) очікувати високої ефективності від прямого бюджетного стимулювання інвестицій не варто. Реалістичність цих висновків підтверджують результати діяльності Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами, керівництво якого було звинувачене у розкраданні та нецільовому використанні коштів, виділених державою на реалізацію стратегічних інвестиційних проектів [3].

Натомість непрямі фіскально-бюджетні методи стимулювання інвестицій в поєднанні з формуванням сприятливого інституційно-правового середовища здатні суттєво активізувати інвестиційні процеси в Україні. Зауважимо, що останні новації вітчизняного законодавства засвідчують, в Україні взято курс на впровадження стратегії непрямого регулювання інвестицій. Зокрема, притоку інвестицій в інноваційні галузі економіки сприятиме надання інвестиційних податкових пільг технологічним паркам, а також ініціативи щодо надання податкових канікул для новостворених суб'єктів малого бізнесу. Водночас, впродовж останніх років одним із найбільш дієвих інструментів активізації соціально важливих інвестицій є діяльність Державного фонду регіонального розвитку, спрямованого на надання фінансової підтримки реалізації проектів розвитку в об'єднаних територіальних громадах [4].

Отже, важливим чинником, який стримує інвестиційну діяльність в Україні, є захист прав інвесторів. Прийняття правових норм, спрямованих на протидію злочинному захопленню підприємств та посилення відповідальності за таку діяльність, хоча й не має прямого відношення до регулювання інвестиційних процесів, все ж формує необхідне середовище для посилення інвестиційної діяльності підприємств. Важливу роль в поліпшенні бізнес-клімату, як умови активізації інвестицій, відіграє дерегуляція підприємницької діяльності. Скорочення видів ліцензування господарської діяльності, спрощення процедури

отримання дозволів, на наш погляд, матиме позитивний вплив на збільшення обсягів інвестицій в економіку країни.

Література

1. Ложкін назвав необхідну суму інвестицій для відновлення економіки України LB.ua. – 2016. – 29 серпня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukr.lb.ua/politics/2016/08/29/343858_lozhkin_nazvav_neobhidnu_sumu.html

2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

3. Державний фонд регіонального розвитку – інструмент, через який держава формує регіональну політику, – Геннадій Зубко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/2356>

Денис ЗАПИСНИЙ

Класичний приватний університет, Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

В контексті реалізації розпочатої в Україні адміністративної реформи пріоритетного значення набувають питання покращення якості послуг, які надаються громадянам органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Система надання адміністративних послуг, яка функціонує сьогодні в Україні, не в повній мірі задовольняє потреби громадян.

У зв'язку з цим, одним з пріоритетних напрямів модернізації державної служби та реалізації адміністративної реформи в Україні можна визначити питання удосконалення якості надання громадянам адміністративних послуг, зокрема шляхом підвищення кваліфікації та створення належних умов для безперервного професійного навчання державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, узагальнення та поширення кращих практик (вітчизняних та зарубіжних) щодо різних аспектів надання адміністративних послуг, а також розробку і впровадження у вітчизняну